

گزیده اسناد

روابط

ایران و آلمان

«جلد چہارم»

به کوشش مینا ظهیر نژاد ارشادی

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی

دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی

www.KetabFarsi.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.KetabFarsi.com

www.KetabFarsi.com

فهرست‌نویسی پیش از انتشار

ظهیرنژاد ارشادی، مینا، ۱۳۳۰ - ، گردآورنده.
گزیده اسناد روابط ایران و آلمان / مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی؛ به کوشش مینا ظهیرنژاد ارشادی. - تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۹.
ج.: نمونه، عکس. - (اسناد؛ ۴۰؛ ۵۱؛ ۵۲؛ ۶۱).
بهای هر جلد متفاوت.

ISBN 964- 6056- 37- 7 (V.1)

ISBN 964- 6056- 94- 6 (V.2)

ISBN 964- 6056- 96- 2 (V.3)

ISBN 964- 6056- 82- 7 (V.4)

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار)
ص.ع. به انگلیسی: Mina Zahirnezhad Ershadi:
Selected documents relations between Iran and Germany.

کتابنامه به صورت زیرنویس.
ج. ۱ (چاپ اول: ۱۳۷۶)
ج. ۲، ۳ (چاپ اول: ۱۳۷۷).
ج. ۴ (چاپ اول: ۱۳۷۹): ۲۲۰۰۰ ریال
۱. ایران - روابط خارجی - آلمان - اسناد و مدارک ۲. آلمان - روابط خارجی - ایران - اسناد و مدارک. الف. ایران. وزارت امور خارجه. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی. ب. ایران. وزارت امور خارجه. مرکز چاپ و انتشارات. ج. عنوان.
۹ ظ ۱۳۹ / آ ۵ DSR ۳۲۷/۵۵۰۴۳
کتابخانه ملی ایران
۱۲۷۶ - ۷۶ م *

گزیده اسناد روابط ایران و آلمان «جلد چهارم»

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی
به کوشش مینا ظهیرنژاد ارشادی
چاپ اول: ۱۳۷۹
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
حروفچینی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

نمایشگاه و فروشگاه مرکزی و مرکز پخش: تهران، خیابان آیت‌اله طالقانی بعد از تقاطع بهار، شماره ۵۱۷
صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۶۳۵۳ تلفن: ۷۶۸۵۸۲، ۷۵۰۶۱۰۰-۳، ۷۵۰۶۰۴۴
دفتر مرکزی و فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان شهید باهنر، خیابان شهید آقایی
صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۴۷۴۶، تلفن: ۲۸۰۲۶۵۸-۵۹، فاکس: ۲۸۰۲۶۶۲
فروشگاه شماره ۳: تهران، انتهای خیابان شهید باهنر، میدان شهید باهنر، تلفن: ۲۲۹۲۲۷۰-۷۱

گزیده اسناد روابط

ایران و آلمان

(جلد چهارم)

به کوشش مینا ظهیرنژاد ارشادی

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی

تهران-۱۳۷۹

فهرست مندرجات

پیشگفتار.....	سیزده
مقدمه.....	پانزده
فصل اول: اسناد روابط سیاسی ایران و جمهوری فدرال آلمان	
۱	مراسله اداره تشریفات به وزارت امور خارجه در خصوص سفر رئیس جمهوری آلمان به ایران ۳
۲	مراسله اداره تشریفات به وزارت امور خارجه در خصوص تمایل رئیس جمهور آلمان نسبت به بازدید از شهر اصفهان ۴
۳	مراسله وزیر امور خارجه به علیقلی خان اردلان در خصوص انتصاب مشارالیه به سمت سفیر کبیر ایران در جمهوری فدرال آلمان..... ۵
۴	مراسله وزارت پست و تلگراف و تلفن به وزارت امور خارجه در خصوص سفر وزیر پست و مخابرات آلمان به ایران..... ۶
۵	مراسله وزارت پست و تلگراف و تلفن به وزارت امور خارجه در خصوص برنامه اقامت سه روزه وزیر پست و مخابرات آلمان در ایران..... ۷
۶	یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص سفر دو تن از نمایندگان مجلس بوندستاگ به ایران..... ۸
۷	برنامه مسافرت رئیس جمهور آلمان به ایران..... ۹
۸	مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص مراسم بدرقه رئیس جمهوری آلمان در سفر به ایران ۱۰
۹	مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص مصاحبه روزنامه Kolnische Rundschau با دکتر اردلان راجع به مسافرت رئیس جمهور آلمان (هنریش لوبکه) به ایران..... ۱۱
۱۰	مراسله اداره تشریفات کل به سفارت ایران در کلن در خصوص مبادله نشان..... ۱۲
۱۱	مراسله اداره تشریفات کل به شرکت هواپیمائی ملی ایران در خصوص سفر شاه به چکسلواکی و آلمان..... ۱۳

- ۱۲ گزارش سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص تشکیل جلساتی از سوی مخالفین رژیم پهلوی در آلمان به منظور ایجاد تظاهرات به هنگام سفر شاه به آن کشور. ۱۴
- ۱۳ لیست اسامی همراهان شاه در سفر آلمان ۱۵
- ۱۴ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص سفر کی‌زینگر صدر اعظم آلمان به ایران. ۱۶
- ۱۵ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص سفر گروهی از خبرنگاران مطبوعات آلمان به ایران ۱۷
- ۱۶ مندرجات نشریه سفارت آلمان در خصوص بازدید دکتر کی‌زینگر از ایران. ۱۸
- ۱۷ بخشنامه وزارت امور خارجه به کلیه نمایندگیهای ایران در خارج از کشور در خصوص مذاکرات نخست وزیر ایران (امیر عباس هویدا) با کی‌زینگر. ۱۹
- ۱۸ تلگرام رمز سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص شرکت یا عدم شرکت آلمان شرقی در کنفرانس بین‌المللی "حفاظت منابع طبیعی". ۲۰
- ۱۹ تلگرام رمز وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص عدم شرکت آلمان شرقی در کنفرانس بین‌المللی "حفاظت منابع طبیعی". ۲۱
- ۲۰ مراسله وزیر امور خارجه به دفتر مخصوص شاه و نخست وزیر در خصوص تشکیل گروه پارلمانی ایران و آلمان در بوندستاگ. ۲۲
- ۲۱ تلگرام رمز سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص سفر ویلی برانت صدر اعظم آلمان به ایران. ۲۳
- ۲۲ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص گزارش مربوط به سفر ویلی برانت به ایران. ۲۴
- ۲۳ تلگرام رمز سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه اسامی همراهان ویلی برانت در سفر به ایران. ۲۵
- ۲۴ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص تشکیل گروه پارلمانی ایران و آلمان. ۲۶
- ۲۵ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص گفتار بخش فارسی رادیو کلن راجع به روابط ایران و جمهوری فدرال آلمان ۲۷

۲۶	صورت اسامی نمایندگان مجلس سنا و شورای ملی متقاضی عضویت در گروه پارلمانی ایران و آلمان
۲۸	به انضمام نسخه آلمانی آن.....
۲۷	صورت جلسه مجمع عمومی گروه پارلمانی دوستی ایران و آلمان به انضمام نسخه آلمانی آن....
۲۸	اساسنامه گروه پارلمانی دوستی ایران و آلمان به انضمام نسخه آلمانی آن.....
۲۹	مراسله وزارت دربار به سفارت ایران در بن مخصوصاً اهدا یک نخته قالی به رئیس جمهور آلمان.....
۳۰	تلگرام رمز سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص حضور هیئت پارلمانی ایران در مجلس ایالتی اشتوتگارت.....
۳۱	گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص مذاکرات رئیس مجلس سنای ایران با صدراعظم آلمان.....
۳۲	بخشنامه وزارت امور خارجه به کلیه نمایندگیهای ایران در خارج از کشور در خصوص اطلاعیه مربوط به سفر والترشل به ایران و مذاکرات وی با شاه مخلوع.....
۳۳	مراسله وزارت امور خارجه به دفتر مخصوص شاه در خصوص مندرجات جراید آلمان در مورد بازدید والترشل از ایران.....
۳۵

فصل دوم: اسناد روابط اقتصادی ایران و جمهوری فدرال آلمان

۳۴	یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص دعوت از چند تن از شخصتهای ایرانی جهت شرکت در سمینار «تشویق فروش و رویه متناسب بازاریابزرگانی خارجی».....
۳۵	مراسله وزارت فرهنگ به وزارت کشور در خصوص افتتاح انجمن همکاری تعلیمات کشاورزی ایران و آلمان.....
۳۶	مراسله وزارت دارائی به وزارت امور خارجه در خصوص نظرات وزارتخانه مزبور در مورد طرح قرارداد همکاری فنی و اقتصادی ایران و آلمان به انضمام متن قرارداد مزبور.....
۳۷	گزارش سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص مسافرت آلفرد کروپ رئیس مؤسسات کروپ و بایتز مدیرعامل مؤسسات مزبور به ایران.....
۴۲

۳۸	متن طرح مقدماتی استفاده از کمکهای دولت آلمان برای امور تعاون روستائی ایران. ۴۳
۳۹	مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص سفر رئیس اتحادیه شرکتهای تعاونی آلمان به ایران. ۴۴
۴۰	تلگراف سفارت ایران در کلن به وزارت کشاورزی در خصوص سفر رئیس اتحادیه شرکتهای تعاونی آلمان به ایران. ۴۵
۴۱	مراسله سفارت ایران در کلن به دفتر مخصوص شاهنشاهی در خصوص تأسیس کارخانه‌های ذوب آهن. ۴۶
۴۲	مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص توسعه صادرات فرش ایران به آلمان. ۴۷
۴۳	مراسله شرکت سهامی فرش ایران به سفارت ایران در کلن در خصوص آمادگی شرکت سهامی مزبور در مورد صادرات فرش به آلمان. ۴۸
۴۴	مراسله دفتر نخست‌وزیر به سفارت ایران در کلن در خصوص مذاکرات نخست وزیر با مدیر بانک Kredit fur Wiederaufbau و سفیر آلمان به انضمام متن مذاکرات مزبور. ۴۹
۴۵	مراسله وزارت امور خارجه به وزارت دارائی، سازمان برنامه، اداره کل گمرک در خصوص طرح موافقت‌نامه همکاری فنی ایران و آلمان. ۵۰
۴۶	فرمان شاه مخلوع در خصوص امضا موافقت‌نامه همکاری فنی ایران و آلمان. ۵۱
۴۷	مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص استفاده از برنامه همکاریهای فنی و اقتصادی به انضمام مراسله وزیر مشاور و رونوشت مراسله وزیر اقتصادی. ۵۲
۴۸	مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص یادداشت سفارت آلمان در تهران راجع به اعزام کارشناس فنی صنایع قند به ایران. ۵۳
۴۹	مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص موضوع فوق. ۵۴
۵۰	مراسله وزارت امور خارجه به وزارت آب و برق در خصوص تحویل وسایل نقلیه مجهز به لوازم ژئوالکتریک و استفاده از خدمات کارشناسان آلمان. ۵۵
۵۱	خلاصه مذاکرات وزیر امور خارجه با سفیر آلمان و آقای Herbert Loegters رئیس شورای اجرایی شرکت Deminex در مورد نفت. ۵۶

۵۲	مراسله وزارت امور خارجه به شرکت ملی نفت ایران در خصوص مذاکرات نماینده شرکت ملی نفت ایران با مدیران کل وزارت اقتصاد آلمان راجع به نفت..... ۵۷
۵۳	مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص موارد سه گانه همکاری نفتی مورد نظر مقامات آلمانی..... ۵۸
۵۴	مراسله وزیر امور خارجه به سفر آلمان در ایران در خصوص اعزام گروهی متخصص آلمان به ایران جهت مشورت با مسئولین ایرانی در زمینه آموزش و تعلیمات حرفه‌ای..... ۵۹
۵۵	مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص تقاضای خرید نفت از طرف شرکت آلمانی Max Oil..... ۶۰
۵۶	گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص مندرجات روزنامه Die Welt راجع به سخنرانی معاون اقتصادی وزارت امور خارجه آلمان در مورد خرید کالاهای آلمانی توسط ایران و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی آلمان در ایران..... ۶۱
۵۷	مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص طرح موافقت‌نامه جدید هواپیمایی بین ایران و آلمان..... ۶۲
۵۸	تلگرام رمز سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص فعالیتهای گروه کارخانه کروب در ایران..... ۶۳
۵۹	مراسله سفارت ایران در بن به دفتر مخصوص شاهنشاهی در خصوص سفر گروهی از صاحبان صنایع و مؤسسات بانکی و اقتصادی آلمان به ایران..... ۶۴
۶۰	مراسله وزارت امور خارجه به بانک ملی ایران در خصوص گزارش مربوط به بازدید سفیر ایران در آلمان از مؤسسه Iran Commercial and Industrial Service..... ۶۵
۶۱	گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص مسافرت هیئت نمایندگان دولت آلمان به ایران جهت انعقاد قرارداد همکاری علمی و فنی..... ۶۶
۶۲	مراسله نمایندگی دائمی ایران در سازمان بین‌المللی کار به سفارت ایران در بن در خصوص کارآموزی دانشجویان ایرانی در کارخانه کروب..... ۶۷

صفحات اول و آخر موافقت‌نامه ایران و آلمان در زمینه پژوهش علمی و توسعه تکنولوژی.....	۶۸
گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص موادی که می‌بایست در کمیسیون مشترک ایران و آلمان مطرح گردد.....	۶۹
گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص موافقت اداره کارتل آلمان فدرال با مشارکت ایران در کروب.....	۷۰
گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص انعکاس تصمیم مشارکت سرمایه‌گذاری ایران در شرکت کروب.....	۷۱
مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص مذاکرات مربوط به مبادلات بازرگانی.....	۷۲

فصل سوم: اسناد روابط فرهنگی ایران و جمهوری فدرال آلمان

مراسله وزارت فرهنگ به وزارت امور خارجه در خصوص دعوت انجمن دبیران برلین غربی از یک نفر معلم ایرانی.....	۶۸
گزارش سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص کمک دولت آلمان در مورد توسعه و تکمیل دانشکده فنی دانشگاه تهران.....	۶۹
یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص دعوت از دکتر احسان نراقی مدیر مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی وابسته به دانشگاه تهران جهت مسافرت به آلمان.....	۷۰
گزارش سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص تأسیس نمایشگاهی از آثار هنری ایران.....	۷۱
یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص انعقاد قرارداد فرهنگی بین ایران و آلمان.....	۷۲
مراسله وزارت امور خارجه به وزارت فرهنگ در خصوص پیشنهاد مربوط به امضای موافقت‌نامه فرهنگی ایران و آلمان و یادداشت مربوط به مدرسه آلمانی در تهران.....	۷۳
مراسله اداره روابط فرهنگی به اداره عهد و امور حقوقی در خصوص طرح مبادله یادداشت راجع به مدرسه آلمانی در ایران.....	۷۴
مدرسه آلمانی در ایران.....	۸۱

۷۵	یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص پذیرش شش دانشجوی برای شرکت در دوره تعلیمات دو ساله مخصوص معلمین حرفه‌ای صنعتی ۸۲
۷۶	یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص متن قرارداد روابط فرهنگی ایران و آلمان ۸۳
۷۷	مراسله انجمن معلمان علوم تجربی به اداره روابط فرهنگی و همکاریهای بین‌المللی در خصوص مسافرت معلمان علوم تجربی به آلمان ۸۴
۷۸	یادداشت وزارت امور خارجه به سفارت آلمان در تهران در خصوص موضوع فوق ۸۵
۷۹	یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص دعوت از پنج تن از فرهنگیان ایران ۸۶
۸۰	مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص گزارش مربوط به انجمن روابط فرهنگی ایران و آلمان ۸۷
۸۱	یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص عدم امکان ادامه تحصیل دانشجویان پزشکی دانشگاه جندی شاپور در دانشگاه توپینگن ۸۸
۸۲	یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص دعوت از مقامات عالیرتبه دبیری ایران به منظور بازدید از جمهوری فدرال آلمان ۸۹
۸۳	مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص جلب موافقت مقامات آلمانی جهت کمک به دانشکده پزشکی اهواز ۹۰
۸۴	مراسله سرکنسولگری ایران در آلمان به وزارت امور خارجه در خصوص درخواست جمعیت تعاون ایرانیان مقیم هامبورگ مبنی بر تهیه کتب درسی مورد نیاز مدرسه ایرانیان ۹۱
۸۵	مراسله دانشگاه تهران به وزارت امور خارجه در خصوص اسامی اعضای هیئت دانشگاه تهران جهت مسافرت به آلمان ۹۲
۸۶	یادداشت وزارت امور خارجه به سفارت آلمان در تهران در خصوص اختصاص چند بورس از طرف انجمن فرهنگی ایران و آلمان به سازمان بنادر و کشتیرانی ۹۳

- ۸۷ مراسله وزارت امور خارجه به دفتر مخصوص شاه در خصوص گزارش مربوط به فعالیتهای انجمن دوستی و همکاری فرهنگی ایران و آلمان..... ۹۴
- ۸۸ مراسله وزارت فرهنگ به وزارت امور خارجه در خصوص سفر جمعی از دانشجویان دانشگاه توپینگن آلمان به ایران جهت اجرای کنسرت برای دانشجویان و فرهنگیان ۹۵
- ۸۹ مراسله وزارت امور خارجه به وزارت فرهنگ در خصوص دعوت از چند تن از فرهنگیان ایران جهت شرکت در مراسم برگزاری روز مدارس حرفه‌ای آلمان به انضمام یادداشت سفارت آلمان در این مورد..... ۹۶
- ۹۰ مراسله وزارت امور خارجه به هنرهای زیبای کشور در خصوص مسافرت دو دانشمند آلمانی به ایران جهت انجام تحقیقاتی در زمینه تاریخ مدنی و مردم شناسی ۹۷
- ۹۱ مراسله وزارت امور خارجه به اداره کل گمرک در خصوص معافیت لوازم دو دانشمند آلمانی از پرداخت عوارض گمرکی ۹۸
- ۹۲ مراسله سازمان تربیت معلم و تحقیقات تربیتی به وزارت امور خارجه در خصوص معرفی چند تن از فرهنگیان ایران جهت بازدید از مؤسسات فرهنگی آلمان ۹۹
- ۹۳ یادداشت وزارت امور خارجه به سفارت آلمان در تهران در خصوص موضوع فوق..... ۱۰۰
- ۹۴ مراسله وزارت امور خارجه به انجمن آثار ملی در خصوص مسافرت پروفیسور گرفتار به ایران... ۱۰۱
- ۹۵ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص موضوع فوق ۱۰۲
- ۹۶ یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص خرید باغ معروف به «کی نژاد» جهت مدرسه آلمانی در تهران..... ۱۰۳
- ۹۷ رونوشت نامه ثبت قلمک در خصوص باغ «کی نژاد»..... ۱۰۴
- ۹۸ مراسله وزارت آموزش و پرورش به وزارت امور خارجه در خصوص تحصیل اطفال ایرانی در دبستان آلمانی..... ۱۰۵
- ۹۹ گزارش سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص استفاده از اعتبار ۵/۲ میلیون مارک باقی مانده حسابهای تهاتری ایران و آلمان جهت تکمیل آزمایشگاه مؤسسه الکترونیک - دانشگاه تهران و ۱۰۶

فهرست / نه

- ۱۰۰ یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص درخواست صدور مجوز تأسیس
کودکستان، دبستان و دبیرستان آلمانی به انجمن مدرسه آلمانی ۱۰۷
- ۱۰۱ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت آلمان در تهران در خصوص موافقت با همکاری دو کشور ایران
و آلمان در زمینه ایجاد انستیتو تکنولوژی در دانشگاه تهران ۱۰۸
- ۱۰۲ مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص تأسیس دبستان در یکی از شهرهای
ایران توسط مؤسسه مذهبی توسکولوم ۱۰۹
- ۱۰۳ مراسله مهندسی محسن زاهدی به سفیر ایران در آلمان در خصوص تأسیس انجمن فرهنگی ایران و
آلمان ۱۱۰
- ۱۰۴ مراسله انجمن فرهنگی ایران و آلمان به سفارت ایران در کلن در خصوص فعالیتهای انجمن مزبور ۱۱۱
- ۱۰۵ یادداشت وزارت امور خارجه به سفارت آلمان در تهران در خصوص اختصاص دو بورس به مؤسسه
ژئوفیزیک دانشگاه تهران ۱۱۲
- ۱۰۶ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص عضویت افتخاری پروفیسور کرفتر در
انجمن آثار ملی ۱۱۳
- ۱۰۷ مراسله سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص تشکیل جلسه هیئت رئیسه انجمن
ایران و آلمان ۱۱۴
- ۱۰۸ مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص تشکیل سمیناری تحت عنوان
«همکاری معنوی جهت آموزش ایرانیان در آلمان برای ایران» ۱۱۵
- ۱۰۹ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص ارسال یک دوره کتب درسی برای
سمینار خاورشناسی دانشگاه بن ۱۱۶
- ۱۱۰ تلگرام وزارت امور خارجه به سفارت ایران در کلن در خصوص تشکیل کلاس تدریس زبان فارسی در کلن ۱۱۷
- ۱۱۱ تلگرام سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص موضوع فوق ۱۱۸
- ۱۱۲ مراسله وزارت امور خارجه به وزارت آموزش پرورش در خصوص واگذاری زمین جهت احداث
ساختمان مدرسه آلمانی ها ۱۱۹

- ۱۱۳ مراسله وزیر امور خارجه به سفیر آلمان در ایران در خصوص پیشنهاد مربوط به توسعه دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران واقع در کرج ۱۲۰
- ۱۱۴ گزارش سفارت ایران در بن به وزارت فرهنگ و هنر در خصوص طرح ایجاد نمایندگی فرهنگی ایران در آلمان ۱۲۱
- ۱۱۵ گزارش سفارت ایران در بن به نخست وزیر در خصوص تأسیس دانشگاه آلمانی در ایران ۱۲۲
- ۱۱۶ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص گزارش مربوط به مذاکرات معاونت فرهنگی و اجتماعی با سفیر آلمان در باب روابط فرهنگی دو کشور ۱۲۳
- ۱۱۷ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص استفاده از تجارب و اطلاعات دکتر آریانپور در مسائل فرهنگی ۱۲۴
- ۱۱۸ مراسله دکتر امیر اشرف آریانپور به سفارت ایران در بن در خصوص ایجاد همکاری و هماهنگی فعالیتهای فرهنگی در بن و فرانکفورت ۱۲۵
- ۱۱۹ مراسله دکتر امیر اشرف آریانپور به سفارت ایران در بن در خصوص عدم همکاری در مورد تشکیل خانه فرهنگ ایران در آلمان ۱۲۶
- ۱۲۰ اطلاعیه مشترک دو دولت ایران و آلمان در خصوص تأسیس و توسعه دانشگاه گیلان ۱۳۰
- ۱۲۱ مراسله‌ای در خصوص همکاری دانشگاهی به انضمام پیش نویس قرارداد همکاری ۱۳۱
- ۱۲۲ متن مراسله نخست وزیر ایالت بادن ورتمبرگ به سفیر ایران در آلمان در خصوص تأسیس دانشگاه گیلان ۱۳۲
- ۱۲۳ یادداشت وزارت امور خارجه به سفارت آلمان در تهران در خصوص طرح انعقاد موافقت‌نامه اجتماعی میان ایران و آلمان ۱۳۳
- ۱۲۴ یادداشت سفارت آلمان در تهران به وزارت امور خارجه در خصوص همکاری ایران و آلمان در بخش توسعه کشاورزی دانشگاه برلین و دانشکده کشاورزی ۱۳۴

فصل چهارم: اسناد روابط نظامی ایران و جمهوری فدرال آلمان

- ۱۲۵ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص معرفی شرکت سهامی سیمان آریا (وابسته به سازمان اتکا) به سازمان بیمه صادرات آلمانی به عنوان یک شرکت دولتی ۱۳۷
- ۱۲۶ گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص مقاله روزنامه گنرال آنسایگر چاپ بن راجع به خرید اسلحه از طرف ایران ۱۳۸
- ۱۲۷ گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص بازدید هیئت افسران ایرانی از کارخانه اسلحه سازی راین متال دوسلدورف ۱۳۹
- ۱۲۸ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص سفر چند تن از امرای ارتش به آلمان به منظور آشنائی با کاربرد کامپیوتر در سطح مدیریت ۱۴۰
- ۱۲۹ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص عزیمت دو تن از کارکنان دانشگاه علوم و فنون ارتش به آلمان جهت انجام مأموریت اداری ۱۴۱

فصل پنجم: اسناد روابط بهداشتی ایران و جمهوری فدرال آلمان

- ۱۳۰ مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص مساعدت دولت آلمان جهت اجرای دو طرح بهداشتی در ایران ۱۴۵
- ۱۳۱ مراسله سازمان برنامه به وزارت امور خارجه در خصوص کمکهای بهداشتی آلمان به ایران به انضمام متن یک برنامه کلی بهداشتی و بهداری ایران ۱۴۶
- ۱۳۲ مراسله دکتر حسین امیر خلیلی به فرح پهلوی در خصوص اعطای تسهیلات جهت تجهیز بیمارستان آلمانی در تهران ۱۴۷
- ۱۳۳ پاسخ دفتر مخصوص فرح پهلوی به دکتر حسین امیر خلیلی در خصوص موضوع فوق ۱۴۸
- ۱۳۴ یادداشت وزارت امور خارجه به سفارت آلمان در تهران در خصوص طرح قرارداد مربوط به تأسیس بیمارستان در ایران توسط گروه مذهبی مالترز به انضمام متن قرارداد مزبور ۱۴۹

- ۱۳۵ مراسله سفارت ایران در کلن به وزارت امور خارجه در خصوص معاقبت وسایل مورد نیاز بیمارستان آلمانی از عوارض و حقوق گمرکی ۱۵۰

فصل ششم: اسناد امور مذهبی

- ۱۳۶ مراسله جمعیت اسلامی به وزارت امور خارجه در خصوص احداث مسجد در هامبورگ ۱۵۳
- ۱۳۷ مراسله سرکنسولگری ایران در مونیخ به سفارت ایران در کلن در خصوص گزارش مربوط به مسجد مسلمانان و بانیان آن در مونیخ به انضمام نقشه‌ای از ساختمان مسجد مزبور ۱۵۴
- ۱۳۸ گزارش سفارت ایران در بن به وزارت امور خارجه در خصوص تکمیل مسجد مسلمانان در مونیخ به انضمام مراسله سفارت لیبی در این مورد ۱۵۵
- ۱۳۹ مراسله وزارت امور خارجه به سفارت ایران در بن در خصوص تأمین هزینه تکمیل مسجد مسلمانان در مونیخ ۱۵۶

پیشگفتار

ایران و قدرتهای بزرگ عنوان مجموعه‌ای است که سعی دارد به بررسی مستندگونه روابط سیاسی ایران و قدرتهای معظم در قرون ۱۹ و ۲۰ م بپردازد. مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه با درک ضرورت بازنگری در مناسبات سیاسی ایران و کشورهای دیگر سعی دارد ادبیات نوینی را در مقوله روابط خارجی تولید نماید. پشتوانه و سرمایه این تحقیقات و تتبعات جدید قریب به پنجاه میلیون عنوان سند تاریخی موجود در آرشیو این مرکز است. اسنادی که به حیث زمانی از سال ۸۶۸ هجری آغاز و تا به امروز را شامل می‌شود.

دولت آلمان (پروس) یکی از قدرتهای مهم در اواسط قرن ۱۹ م بود که به ایجاد روابط سیاسی با ایران مبادرت نمود. علی‌رغم گذشت بیش از یکصد و پنجاه سال از پیشینه تاریخ روابط سیاسی دو کشور متأسفانه منابع بسیار محدودی تاکنون درخصوص روند تحولات طرفین از سوی جامعه علمی ایران منتشر شده است. این امر درحالی است که روابط سیاسی ایران و آلمان طی مدت یاد شده یکی از پر حجم‌ترین نوع مناسبات تاریخ روابط خارجی ایران است. از اینرو انتشار جلد چهارم کتاب گزیده اسناد روابط ایران و آلمان خود می‌تواند بعنوان نمونه‌ای برای آغاز این امر بشمار آید.

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی

روابط سیاسی ایران و جمهوری فدرال آلمان

مناسبات ایران و آلمان دارای سابقه طولانی است و تقریباً از اوایل قرن هفدهم میلادی آغاز می‌گردد. در سال ۱۸۸۵ (۱۲۶۴ ه.ش) پس از انجام یک سلسله مذاکرات محرمانه میان ناصرالدین شاه و بیسمارک^(۱) صدراعظم مقتدر آلمان، دو دولت تصمیم به تأسیس سفارتخانه در پایتختهای یکدیگر نمودند. گراف فن برانشوایک^(۲) به عنوان اولین ایلچی مخصوص و وزیر مختار امپراطوری آلمان به ایران آمد و میرزا رضاخان گرانمایه (مؤید السلطنه) از طرف ناصرالدین شاه به عنوان اولین سفیر ایران در آن کشور به برلین عزیمت کرد. پس از آن در سالهای ۱۸۹۷ (۱۲۷۶ ه.ش) و ۱۹۱۰ (۱۲۸۸ ه.ش) کنسولگری‌های آلمان به ترتیب در شهرهای بوشهر و تبریز افتتاح شد. سرکنسولگری بوشهر در سال ۱۹۱۵ (۱۲۹۴ ه.ش) منحل گردید و سرکنسولگری تبریز نیز طی سالهای جنگ جهانی اول تعطیل و در سال ۱۹۲۰ (۱۲۹۹ ه.ش) مجدداً بازگشایی شد که فعالیت آن تا سال ۱۹۴۱ (۱۳۱۹ ه.ش) ادامه داشت^(۳). پس از جنگ جهانی اول مناسبات سیاسی و دیپلماسی ایران و آلمان تا شروع سلطنت رضا شاه در حال رکود به سر می‌برد. در سال ۱۹۲۹ (۱۳۰۸ ه.ش) قانون کاپیتولاسیون که به موجب آن حق قضاوت کنسولی برای اتباع آلمانی در ایران به رسمیت شناخته شده بود، لغو گردید. در دوران زمامداری آدلف هیتلر^(۴) تبلیغات وسیعی در زمینه اشتراک نژاد آریائی بین دو ملت ایران و آلمان و تشابه اهداف ملی دو کشور در مبارزه با کمونیسم صورت گرفت و از آن پس فصل جدیدی در

1. Bismark

2. Graf Von Braunschweig

۳. اطلاعاتی درباره جمهوری فدرال آلمان، اداره سوم سیاسی وزارت امور خارجه، تهران، ۱۳۵۲، صص ۷۲، ۷۳

4. Adolf Hitler

مناسبات سیاسی و دیپلماسی دو کشور گشوده شد. متعاقب اشغال تهران توسط قوای متفقین در شهریور ۱۳۲۰ روابط سیاسی دو کشور قطع گردید. پس از خاتمه جنگ جهانی دوم ایران جزو اولین ممالکی بود که با جمهوری فدرال آلمان تجدید رابطه کرد و در سال ۱۹۴۶ (۱۳۲۵ ه.ش) اقدام به تأسیس سرکنسولگری در اشتوتگارت^(۱) و در سال ۱۹۵۱ (۱۳۲۹ ه.ش) اقدام به تأسیس سفارتخانه در کلن^(۲) نمود. در سال ۱۹۵۴ (۱۳۳۲ ه.ش) با انعقاد پروتکلی کلیه قراردادهای فیما بین دو کشور که در اثر جنگ به حالت تعلیق در آمده بود، مجدداً اعتبار اولیه خود را باز یافتند.

طی دهه ۱۹۵۰ (۱۳۲۸ ه.ش) قراردادهای موافقتنامه‌های متعددی در زمینه‌های مختلف میان دو کشور منعقد گردید. در سال ۱۹۵۷ (۱۳۳۶ ه.ش) دکتر کنراد ادنائر^(۳) صدراعظم آلمان در رأس یک هیئت عالیرتبه از ایران دیدار به عمل آورد و در سال ۱۹۶۳ (۱۳۴۲ ه.ش) بنا به دعوت رسمی دولت ایران هنریش لوبکه^(۴) رئیس جمهور آلمان در معیت همسرش ویلهلمینه لوبکه، فن هروارت^(۵) رئیس دفتر ریاست جمهوری و پروفیسور کارس تن^(۶) معاون اول وزارت امور خارجه آلمان تنی چند از شخصیت‌های آلمان به ایران مسافرت کرد. وی و همراهانش در طول اقامت خود در تهران مذاکراتی با شاه و سایر مسئولین ایران در خصوص مسائل بین‌المللی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی به عمل آورد. متعاقب این دیدار روابط بین دو کشور از استحکام بیشتری برخوردار گشت^(۷).

در سالهای ۱۹۶۵ (۱۳۴۴ ه.ش) و ۱۹۶۷ (۱۳۴۶ ه.ش) شاه به همراه همسرش از کشور آلمان بازدید رسمی به عمل آورد که در پی آن فصل جدیدی در روابط و مناسبات دو کشور گشوده شد^(۸).

1. Stuttgart

2. Koln

3. Konrad Adenwer

4. Henrich Lubke

5. Herrwart

6. Karlsten

۷. به اسناد شماره ۱، ۲، ۷ الی ۹ کتاب حاضر مراجعه شود.

۸. به اسناد شماره ۱۱ الی ۱۳ کتاب حاضر مراجعه شود.

در سال ۱۹۶۸ (۱۳۴۷ ه.ش) بنا به دعوت رسمی دولت وقت ایران کورت کی‌زینگر^(۱) صدراعظم جمهوری فدرال آلمان از تاریخ ۱۸ الی ۲۱ شهریور ماه از ایران دیدار نمود. وی در مدت توقف خود در ایران مذاکراتی با شاه و نخست‌وزیر در زمینه‌های مختلف به عمل آورد^(۲). همچنین در سال ۱۹۶۹ (۱۳۴۸ ه.ش) امیرعباس هویدا نخست‌وزیر وقت ایران در رأس هیئتی از ۸ تا ۱۰ اردیبهشت ماه به جمهوری فدرال آلمان مسافرت نمود. وی طی مدت توقف خود در آن کشور با مسئولین آلمانی در مورد مسائل مختلف از قبیل سرمایه‌گذاریهای آلمانیها، فروش نفت ایران به آلمان، دادن اعتبار بانکی به ایران و ایجاد مدارس حرفه‌ای آلمانی در ایران مذاکره نمود^(۳). در سال ۱۹۷۱ (۱۳۵۰ ه.ش) گروه پارلمانی ایران و آلمان در مجلس شورای فدرال آلمان تشکیل شد و نیز گروه مشابهی متشکل از سناتورهای که به زبان آلمانی آشنائی داشتند، در مجلس سنای ایران تشکیل یافت. گفتنی است که هدف از تشکیل گروههای مزبور توسعه و تحکیم مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بوده است^(۴). همچنین در همان سال بنا به دعوت دولت وقت ایران ویلی برانت^(۵) صدراعظم آلمان فدرال در رأس هیئتی مرکب از معاون صدراعظم، معاون وزارت امور خارجه، رئیس اداره کل اطلاعات آلمان، مدیرکل وزارت اقتصاد، رئیس تشریفات وزارت امور خارجه، رئیس دفتر صدراعظم و در حدود چهل روزنامه‌نویس و خبرنگار تلویزیون و رادیوهای آلمان به ایران مسافرت کرد و در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با مسئولین ایران مذاکراتی به عمل آورد^(۶). در سال ۱۹۷۲ (۱۳۵۱ ه.ش) جعفر شریف‌امامی رئیس وقت مجلس سنا در رأس یک هیئت پارلمانی عازم آلمان گردید.

1. Kurt Gorge Kiesinger

۲. به اسناد شماره ۱۴ الی ۱۷ کتاب حاضر مراجعه شود.

۳. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۸، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۰۱

۴. به اسناد شماره ۲۰، ۲۴، ۲۶ الی ۲۸ کتاب حاضر مراجعه شود.

5. Willy Brandt

۶. به اسناد شماره ۲۱ الی ۲۳ کتاب حاضر مراجعه شود.

هیئت پارلمانی در مدت اقامت خود در آلمان با هاینه‌مان^(۱) رئیس جمهوری و ویلی برانت صدراعظم و فن‌هاسل^(۲) رئیس مجلس ملی آلمان ملاقات و در خصوص توسعه روابط بین دو کشور و ایجاد تفاهم و همکاری بیشتر مذاکراتی انجام دادند.^(۳)

در سال ۱۹۷۳ (۱۳۵۲ ه.ش) امیرعباس هویدا نخست وزیر وقت ایران بن به دعوت ویلی برانت صدراعظم آلمان در رأس یک هیئت بلندپایه از تاریخ ۱۵ الی ۱۹ اسفندماه از آن کشور بازدید رسمی به عمل آورد و مذاکراتی با هاینه‌مان رئیس جمهوری و ویلی برانت و بعضی دیگر از مقامات آن کشور پیرامون مسائل مورد علاقه فیما بین مذاکره نمود^(۴).

در سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳ ه.ش) هانس فیلیپینگر^(۵) رئیس مجلس سنای آلمان فدرال در رأس هیئتی به مدت یک هفته از ایران بازدید نمود. وی در مدت توقف خود در ایران با شاه و نخست‌وزیر و جمعی از نمایندگان مجلس ملاقات کرد^(۶).

در سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴ ه.ش) هلموت اشمیت^(۷) صدراعظم جمهوری فدرال آلمان در رأس یک هیئت عالیرتبه از روز ۱۱ الی ۱۳ آبان‌ماه به ایران سفر نمود. وی در ملاقاتهای خود با مسئولین ایرانی در مورد مسائلی از قبیل اوضاع سیاسی بین‌المللی و مسائل جهانی، مشکلات اقتصادی، موضوع تورم و ثبات اقتصادی جهان و مسائل مربوط به روابط ایران و آلمان، رابطه ایران با بازار مشترک اروپایی و موضوعات دیگر به بحث و گفتگو پرداخت^(۸).

علاوه بر موارد یاد شده در فاصله سالهای ۱۹۶۱ الی ۱۹۷۸ (۱۳۴۰ الی ۱۳۵۷ ه.ش) که

1. Gustav Heinemann

2. Von Hassel

۳. به اسناد شماره ۳۰ الی ۳۱ کتاب حاضر مراجعه شود.

۴. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۲، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۲۱

5. Hans Filbinger

۶. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۳، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۴۹

7. Helmut Schmidt

۸. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۴، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۲۷۲

مصادف با وقوع انقلاب شکوهمند اسلامی ایران بود، جمعی دیگر از شخصیت‌های آلمانی به ایران آمدند و همچنین برخی از مقامات ایرانی به منظور ملاقات و مذاکره با مسئولین دولت جمهوری فدرال آلمان عازم آن کشور شدند.

همکاریهای دو کشور همچنان در سطح گسترده‌ای تا سال ۱۹۷۸ (۱۳۵۷ ه.ش) ادامه داشت. در این سال که مصادف با جریان‌ات انقلاب شکوهمند اسلامی بود. والترشل^(۱) رئیس جمهور وقت آلمان به ایران مسافرت نمود و بدین وسیله حمایت خود را از رژیم شاه مخلوع و سیاست آن ابراز داشت^(۲). در حدود یک ماه قبل از پیروزی انقلاب تظاهرکنندگان ایرانی به سفارت ایران در بن حمله برده و خواستار تغییر نام این سفارت به "سفارت جمهوری اسلامی ایران" شدند.

روابط اقتصادی ایران و جمهوری فدرال آلمان

روابط اقتصادی ایران و آلمان از قرن نوزدهم و دوران سلطنت ناصرالدین شاه قاجار گسترش وسیعی یافت. این مناسبات جز در خلال سالهای جنگ جهانی اول و دوم هرگز قطع نگردید. پس از تشکیل جمهوری فدرال آلمان، این کشور همواره مقام اول را در فروش کالا به ایران و دومین مقام را در خرید محصولات و کالاهای ایران دارا بوده است. و نیز در زمینه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی خارجی در ایران، آلمان با سرمایه‌ای معادل ۱۳۰ میلیون مارک از سال ۱۹۵۱ الی ۱۹۷۰ (۱۳۳۱ - ۱۳۵۰ ه.ش) مقام اول را بدست آورده و شرکتهائی از قبیل دایملربنز^(۳)، آ.ا.گ، تلفونکن^(۴)، زیمنس^(۵)، دماگ، هوخست^(۶)، بایر^(۷) سرمایه‌های قابل توجهی را در ایران متمرکز ساختند.

1. Walter Schle

۲. اسناد شماره ۳۲، ۳۳ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

3. Daimler Bnz

4. Telfonken

5. Siemens

6. Hoechst

7. Bayer

اقلام عمده صادرات آلمان به ایران را کالاهایی از قبیل شاسی اتومبیل، قطعات مربوط به دستگاههای برقی، دستگاهها و ادوات مکانیکی، آهن، فولاد، موتورهای احتراقی، نخ ابریشم مصنوعی، داروهای اختصاصی و اقلام عمده واردات آلمان از ایران را اجناسی از قبیل نفت، روده گوسفند و بز، مغز بادام، پنبه و کلوخه‌های کانی کرومیت تشکیل می‌داد^(۱).

در سال ۱۹۶۸ (۱۳۴۷ ه.ش) یک هیئت اقتصادی آلمانی به ریاست دکتر برگ^(۲) رئیس اتحادیه صنایع آلمان و پروفیسور اشتاین^(۳) نماینده مجلس و معاون اتحادیه صنایع به ایران سفر کردند و در خصوص اوضاع اقتصادی ایران مطالعاتی را به عمل آوردند که متعاقب آن مقامات اقتصادی آن کشور جهت شرکت در سرمایه‌گذاری و اجرای طرحهای صنعتی ایران آمادگی بیشتری را از خود نشان دادند. و نیز در همانسال قرارداد مربوط به هشتاد میلیون مارک اوراق قرضه ایران توسط مهدی سمیعی رئیس وقت بانک مرکزی به امضا رسید^(۴).

در سال ۱۹۶۹ (۱۳۴۸ ه.ش) در پی انعقاد موافقت‌نامه مربوط به ترویج کشت چغندر در منطقه مرودشت میان دو کشور، وزارت همکاریهای اقتصادی آلمان نسبت به اجرای پانزده طرح در ایران اقدام نمود. طرحهای مزبور عبارت بودند از: اعزام متخصص اقتصادی و صنعتی برای وزارت اقتصاد، اعزام مهندس کارشناس صنعت قند برای وزارت اقتصاد، تجدید سازمان آموزشگاههای حرفه‌ای تهران و تبریز، اعزام کارشناس آموزش حرفه‌ای و صنعتی، اعزام کارشناس کشاورزی و وسایل لازم برای مزرعه نمونه کشت چغندر مرودشت، اعزام کارشناس تعاونی جهت مؤسسات تعاونی روستایی ایران و قبول کارآموزی برای این منظور، اعزام کارشناس حفظ نباتات برای وزارت کشاورزی، اعطای بورس تحصیلی در رشته مدیریت برای وزارت اقتصاد، اعزام کارشناس پست و مخابرات جهت آموزشگاههای مخابرات برای وزارت پست و تلگراف و تلفن، اعزام کارشناس و وسایل بررسی آبهای زیرزمینی، اعزام کارشناس عبور

۱. اطلاعاتی درباره جمهوری فدرال آلمان، اداره سوم سیاسی وزارت امور خارجه، تهران ۱۳۵۲

2. Berg

3. Stein

۴. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۷، گزارش سالنامه وزارت امور خارجه، صص ۸۲، ۸۳

و مرور رانندگی، اعزام کارشناس جهت اجرای طرح ماهیگیری در خلیج فارس، واگذاری و تخصیص ۱/۲۸۵/۰۰۰ مارک دولت آلمان موضوع مزرعه نمونه علی آباد به منظور استفاده در طرحهای دیگر، اعزام کارشناس رشته مخابرات جهت شرکت سهامی تلفن ایران^(۱).

در سال ۱۹۷۰ (۱۳۴۹ ه.ش) مدیرکل وزارت امور خارجه آلمان در رأس یک هیئت بلندپایه اقتصادی به ایران مسافرت نمود و طی ملاقاتهای خود با مسئولین ایران در خصوص توسعه و گسترش مناسبات اقتصادی به ویژه در مورد سرمایه گذاری خصوصی و توسعه صادرات ایران مذاکراتی به عمل آورد. در پایان این سفر موافقت نامه ای به منظور اعطای وامی به مبلغ ۲۵۵ میلیون مارک جهت توسعه صنایع کوچک و متوسط در ایران امضا گردید^(۲). گفتنی است که در فوریه همان سال نمایشگاهی از فرشهای دستی ایران در شهر ویسباد ساگشایش یافت و نیز جمعی از بازرگانان ایران در نوامبر ۱۹۷۰ (۱۳۴۹ ه.ش) کالاهای صادراتی ایران را از قبیل خشکبار، صنایع دستی و هنری، کفش، فرش، تریکو، اسباب بازی، لباس زنانه را در نمایشگاه صنعتی آلمان که در برلین غرب تشکیل یافته بود به نمایش گذاشتند^(۳). در زمان مسافرت ویلی برانت صدراعظم آلمان به ایران در سال ۱۹۷۱ (۱۳۵۰ ه.ش) اوضاع روابط بازرگانی و اقتصادی دو کشور مورد بحث و بررسی امیرعباس هویدا نخست وزیر وقت ایران و صدراعظم آلمان قرار گرفت و پس از حصول توافق در زمینه بسط همکاریهای همه جانبه اقتصادی و بهره برداری کامل از امکانات توسعه اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور تصمیم گرفته شد، کمیسیون مشترک همکاریهای اقتصادی ایران و آلمان در سطح وزرای اقتصادی تشکیل گردد و نیز مقرر گشت کمیسیون مزبور سالی یک بار به تناوب در تهران و بن تشکیل جلسه دهد^(۴). متعاقب این تصمیمات در ژوئن ۱۹۷۳ (خرداد ۱۳۵۲ ه.ش) نخستین اجلاسیه کمیسیون

۱. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۸، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۰۴

۲. اطلاعاتی درباره جمهوری فدرال آلمان، اداره سوم سیاسی وزارت امور خارجه، تهران ۱۳۵۲، ص ۷۶

۳. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۹، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۵۵

۴. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۰، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۲۰۴

مشترک در بن تشکیل گردید. در خاتمه اجلاس به مزبور پروتکلی به امضا رسید که بر اساس آن دو کشور ایران و آلمان در رشته‌های مختلف صنعتی از جمله امور مربوط به نفت، ایجاد پالایشگاه در ایران، ایجاد کارخانه‌های تولید فولاد از طریق احیای مستقیم سنگ آهن، ماشین سازی، تولید انواع فرآورده‌های مسی و ایجاد یک واحد نمونه، شیرین کردن آب دریا با یکدیگر همکاری نمایند. گفتنی است که در اکتبر ۱۹۷۱ (مهرماه ۱۳۵۰ ه.ش) قرارداد مربوط به خرید بزرگترین کارخانه تهیه فولاد جهان از طریق احیای مستقیم سنگ آهن توسط گاز طبیعی بین شرکت ملی صنایع فولاد ایران و کمپانی "کورف" به امضا رسید^(۱). همچنین در سال ۱۹۷۱ بخش خصوصی ایران در نمایشگاه مواد غذایی^(۲) در کلن و نمایشگاه مد^(۳) در دوسلدرف^(۴) و نمایشگاه همکاری و پیشرفت در برلین شرکت نمود و نیز نمایندگان مؤسسات آلمانی در نمایشگاه امور ساختمانی در تهران شرکت کردند^(۵).

در سال ۱۹۷۲ (۱۳۵۱ ه.ش) هیئتی به ریاست عباسقلی بختیار معاون صنعتی وقت وزارت اقتصاد در رأس هیئتی به منظور مطالعه در خصوص روش جدید تولید فولاد از طریق احیای مستقیم سنگ آهن به کمک گاز طبیعی عازم آلمان گردید. و نیز در همان سال بنا به دعوت رسمی وزیر کار و امور اجتماعی ایران آقای لئون ترونر معاون وقت وزارت کار آلمان به تهران مسافرت نمود و در خصوص برنامه‌های آموزشی حرفه‌ای با مسئولین دولت ایران مذاکراتی به عمل آورد. همچنین در این سال مدیرکل وقت وزارت کار و مدیر سازمان اشتغال آلمان طی یک دیدار رسمی از ایران در خصوص توسعه همکاریهای فنی بین دو کشور و برنامه‌های اعزام کارآموز به آلمان با مقامات ایرانی مذاکره نمودند^(۶).

۱. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۲، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۲۳

2. Anoga

3. IGEDO

۴. شهر دوسلدرف (Dusseldorf) مرکز معتبر صنعتی و تجاری آلمان است که دارای صنایع شیمیائی و

فلزکاری می‌باشد. ۵. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۰، ص ۲۰۸

۶. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۱، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۴۲

از ۷ آوریل ۱۹۷۳ (۱۸ فروردین ۱۳۵۲ ه.ش) نمایشگاهی از صنایع دستی ایران در شهر مونیخ افتتاح گردید که تا ۱۴ آوریل (۲۵ فروردین ۱۳۵۲ ه.ش) ادامه داشت و نیز در همان سال نمایشگاه صنعتی دو کشور از اول تا ۸ مه در تهران برگزار گردید^(۱).

در ماه جولای ۱۹۷۴ (تیر ۱۳۵۳ ه.ش) یادداشت تفاهمی بین مسئولین دو کشور به امضا رسید که به موجب آن مقرر شد، ایران ۲۵/۰۴ درصد سهام کارخانجات فولادسازی کروپ^(۲) را خریداری نماید و در سپتامبر همان سال قراردادی بین مدیرعامل شرکت ملی صنایع فولاد از طرف دولت ایران و رئیس کارخانه‌های کروپ به امضاء رسید که بر اساس آن ایران و کروپ متفقاً کنترل کامل کارخانه‌های مذکور را بدست گیرند و نیز توافق به عمل آمد که دو طرف اقدام به تأسیس یک شرکت سرمایه‌گذاری مشترک نمایند^(۳).

در سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳ ه.ش) طی توافقی که بین وزیر کشاورزی ایران و وزیر خواربار کشاورزی و جنگلداری آلمان به عمل آمد، تصمیم گرفته شد که یک کمیته مشترک به منظور گسترش همکاری‌های و کشور، در زمینه کشاورزی و مواد غذایی تشکیل داده شود.

در ۳۰ جولای ۱۹۷۴ (۸ مرداد ۱۳۵۳ ه.ش) قرارداد پیمانکاری اکتشاف و توسعه برای نواحی شیراز و آبادان بین مسئولین شرکت ملی نفت ایران و نماینده شرکت نفت آلمان دمنیکس در تهران به امضا رسید^(۴). و نیز در ۲۹ اکتبر همان سال (۷ آبان) یک قرارداد همکاری فنی بین سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و کمپانی آلمانی ام.بی.بی منعقد گردید که به موجب آن شرکت مختلط "ایسام" تأسیس شد. این شرکت موظف بود که در زمینه‌های تجزیه و تحلیل روشهای طرح‌ریزی، مدیریت طرحها و خدمات بالاخص امور مربوط به عمران شهری و

۱. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۲، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۲۲

2. Krupp

۳. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۳، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، صص ۱۵۰، ۱۵۱

- اسناد شماره ۶۲، ۶۵، ۶۶ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

۴. سند شماره ۵۱ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

منطقه‌ای و طرق و وسایل ارتباطی، حفظ محیط زیست و نظایر آن فعالیت نماید. قرارداد دیگری نیز در ۲۹ ژانویه ۱۹۷۴ (۹ بهمن ۱۳۵۳ ه. ش) بین شرکت کشتی‌سازی خلیج فارس و شرکت آلمانی اوندفوس به امضا رسید که بر طبق آن مقرر گردید که شرکت آلمانی کمکهای فنی لازم و خدمات جهت تأسیس دو تعمیرگاه و یک کارگاه کشتی‌سازی در اختیار شرکت کشتی‌سازی خلیج فارس قرار دهد. در سال مزبور در جریان برگزاری هفته ایران در آلمان نمایشگاههایی از آثار و صنایع و محصولات صادراتی ایران و نیز فرآورده‌های دستی و غذایی در شهرهای مختلف آلمان تشکیل گردید و نیز در ۲۱ ژانویه همانسال (اول بهمن ۱۳۵۱ ه. ش) شعبه بانک ملی ایران در مونیخ افتتاح شد^(۱).

در سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴ ه. ش) دومین اجلاس مشترک همکاریهای اقتصادی در تهران تشکیل شد. در این اجلاس توافقهایی در خصوص رفع مشکلات حمل و نقل ایران، ایجاد کارخانه‌های فولادسازی، ماشین‌سازی و الکترونیک، مراکز نیروی اتمی و پتروشیمی، تأسیسات شیرین کردن آب دریا و چند مورد دیگر به عمل آمد. در پایان این اجلاس پروتکل اقتصادی جامعی شامل نظریات طرفین بر همکاریها و فعالیتهای مشترک ایران و آلمان به امضا رسید^(۲).

در سال ۱۹۷۵ متعاقب مذاکراتی که میان مسئولین وقت سه کشور ایران، آلمان و اتحاد جماهیر شوروی سابق در مورد طرح صدور گاز به آلمان از طریق کشور شوروی به عمل آمد، موافقت‌نامه سه جانبه‌ای میان سه کشور یاد شده در این خصوص و نیز مقاوله نامه‌ای بین ایران و آلمان به امضا رسید^(۳).

۱. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۳، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، صص ۱۵۱ الی ۱۵۳

۲. سند شماره ۶۴ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

۳. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۴، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، صص ۱۷۴، ۱۷۵

روابط فرهنگی ایران و جمهوری فدرال آلمان

آلمان همواره یک کانون درخشان فرهنگ و تمدن ایران در جهان غرب بوده است. آثار تحقیقی فراوان و گرانبهایی که طی قرون اخیر توسط ایران شناسان آلمانی در خصوص تاریخ و تمدن و فرهنگ کهن و نو ایران انتشار یافته و ترجمه‌های متعدد آثار و ادبیات کلاسیک توسط دانشمندان ادب آلمان جملگی رشته محکم و استواری بوده است که دو کشور را به یکدیگر پیوند می‌داد. محققین و شعریایی نظیر هردر^(۱)، گورس^(۲)، روکرت^(۳)، پلاتن درهای گنجینه افکار و ادبیات ایران را بر روی فرهنگ دوستان و ادبای این کشور گشودند و باستان شناسانی مانند زاره و هرتسبرگ^(۴) آثار هنری عصر هخامنشی و ساسانی را از بوت‌ه فراموشی بدر آورده و در اختیار هنر دوستان و علاقمندان نسل کنونی قرار دادند. در حال حاضر در اغلب نقاط جهان در مورد تتبعات ایران شناسی بیش از هر چیز به تحقیقات ارزشمند دانشمندان آلمانی استناد می‌گردد. مراکز علمی و تحقیقاتی متعددی در این کشور به تتبع در تاریخ و زبان و فرهنگ ایران اشتغال دارند و زبانهای جدید و قدیم ایران در اغلب دانشگاههای آلمان تدریس می‌گردد. بسیاری از کتابخانه‌ها و موزه‌های این کشور دارای با ارزش‌ترین و نفیس‌ترین گنجینه‌های آثار علم و ادب و هنر ایران می‌باشند. در ایران نیز متقابلاً دانشمندان ایرانی برای فرهنگ و تمدن آلمان احترام زیادی قائل بودند و آثار بی‌شماری از بزرگان آلمانی به زبان فارسی ترجمه شده و با استقبال پرشور مردم ایران روبرو گردیده است.

پس از تأسیس جمهوری فدرال آلمان مرحله جدیدی از روابط فرهنگی میان دو کشور آغاز گردید. در این دوره بر تعداد مراکز علمی و تحقیقی آلمان که به امر تتبع و تحقیق در فرهنگ و تمدن ایران مشغول بودند، افزوده گشت و شخصیت‌های علمی و فرهنگی، اساتید و دانشجویان دانشگاه‌های مختلف ایران و آلمان به منظور آشنایی و بازدید از مراکز فرهنگی به دو کشور

1. Herder

2. Gorres

3. Friederich. Rueckert

4. Hertzberg

مساфرت می نمودند^(۱).

در سال ۱۹۶۱ (۱۳۴۱ ه.ش) اقداماتی به منظور تشکیل انجمن فرهنگی ایران و آلمان به عمل آمد و اساسنامه آن در ۱۴ ژوئیه همانسال در شهر کلن به ثبت رسید. هدف از تأسیس این انجمن توسعه روابط فرهنگی و آشنا نمودن مردم دو کشور به آداب و رسوم و فرهنگ و تمدن یکدیگر بوده است. فعالیتهای عمده انجمن مزبور را، ترتیب نمایشگاه فیلم، برگزاری سخنرانی، ارائه نقاشی، مینیاتور، معماری و موسیقی تشکیل می داد^(۲). در سال ۱۹۷۰ (۱۳۴۹ ه.ش) کانون فرهنگی دانشجویان با شرکت سی دانشجو در انجمن ایران و آلمان تشکیل شد.^(۳)

در سال ۱۹۷۱ (۱۳۵۰ ه.ش) سمیناری در خصوص تاریخ و فرهنگ ایران در قصر لیندش برگزار شد. در سمینار مزبور نمایندگان سفارت ایران در آلمان نیز حضور داشتند و فیلمهای مربوط به آثار هنری ایران، رقصهای محلی خراسان و تخت جمشید و ایران از هخامنش تا پهلوی برای علاقمندان در شهرهای مختلف آلمان به معرض نمایش گذاشته شد^(۴). در سال ۱۹۷۲ (۱۳۵۱ ه.ش) سمیناری تحت عنوان "همکاری معنوی جهت آموزش ایرانیان مقیم آلمان، با شرکت جمعی از اساتید آلمانی و گروهی از دانشجویان ایرانی دانشگاه توبینگن"^(۵) آلمان برگزار گردید که در آن موضوعاتی از قبیل کتاب شناسی در ایران، تربیت معلم در ایران، خط فارسی، مشکلات زبان فارسی و اشکالات مربوط به ترجمه فاوست^(۶) به شعر

۱. به اسناد شماره ۶۸، ۷۰، ۷۷، ۷۹، ۸۲، ۸۵، ۸۸، ۹۵ کتاب حاضر مراجعه شود.

۲. به اسناد شماره ۸۰، ۸۷، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۷ کتاب حاضر مراجعه شود.

۳. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۹، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۵۶

۴. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۰، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۲۱۱

5. Tübingen

۶. فاوست (Faustus) نام یک جادوگر قرن ۱۶ میلادی است که در ادبیات و افسانه‌های اروپا شهرت دارد. این مرد عجیب در تمام افسانه‌هایی که در قرون وسطی به وجود آمده، اثر گذاشته است. کتابهای متعددی بنام فاوست انتشار یافته که معروفترین آنها از گوته (Goethe) می باشد.

فارسی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و سخنرانی‌هایی در مورد آنها ایراد شد^(۱). همچنین در سال مزبور پروفسور فردریک کرفتر^(۲) ایران شناس آلمانی به پاس خدمات ذیقیمت خود در راه شناساندن آثار تاریخی تخت جمشید به عضویت افتخاری انجمن آثار ملی برگزیده شد.

در سال ۱۹۷۳ (۱۳۵۲ ه. ش) بنا به دعوت پروفسور فن مرکاتس^(۳) و با شرکت و همکاری انجمن ایران و آلمان، و آلمان و ترکیه مراسمی به مناسبت هفتصدمین سال درگذشت مولانا جلال‌الدین رومی در آلمان برگزار گردید^(۴).

در سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳ ه. ش) پروفسور اویتیس رئیس اسبق دانشکده علوم سیاسی آلمان "جامعه ایران" را تأسیس کرد که منظور از آن گسترش همکاری‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی دو کشور ایران و آلمان بود^(۵). و نیز در همان سال سمینار زمین شناسان ایران و آلمان در تهران تشکیل شد که در آن دانشیاران دانشگاه‌های اصفهان، تبریز و دانشکده فنی آخن^(۶) شرکت داشتند. در سمینار مزبور مسائل مربوط به زمین‌شناسی هیدرولوژی، بنای سد آبیاری مورد بحث و بررسی اندیشمندان قرار گرفت.

در ژانویه ۱۹۷۴ (بهمن ۱۳۵۳ ه. ش) با همکاری سفارت ایران در بن "هفته ایران در جمهوری فدرال آلمان" افتتاح گردید. در مراسم برگزاری هفته ایران در بن والترشل رئیس جمهوری فدرال آلمان نیز حضور داشت^(۷). بدنبال مذاکراتی که بین مقامات دو کشور ایران و

۱. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۱، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۴۴

- سند شماره ۱۱۱ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

2. Friedrich Krefter

3. Von Merkatz

۴. اطلاعاتی درباره جمهوری فدرال آلمان، اداره سوم سیاسی وزارت امور خارجه، ۱۳۵۲، ص ۸۸.

۵. رساله ارتقاء مقام تحت عنوان "بررسی روابط جمهوری اسلامی ایران با جمهوری فدرال آلمان" تألیف رضا بهمنش، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، شهریور ۱۳۷۱.

6. Aachen

۷. روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۳، گزارش سالیانه وزارت امور خارجه، ص ۱۵۳

آلمان در خصوص تأسیس یک دانشگاه آلمانی زبان در گیلان صورت گرفت، در سال ۱۳۵۴ پروفیسور لوسینگ^(۱) وزیر سابق علوم آلمان مسئول انجام بررسیهای لازم شد و بدین منظور نامبرده از تاریخ ۱۰ آبان همان سال در رأس هیئتی به ایران سفر نمود و با عبدالحسین سمیعی وزیر وقت علوم و آموزش عالی مذاکراتی در این زمینه بعمل آورد. به هنگام مسافرت هلموت اشمیت به تهران در تاریخ ۱۳ آبان ۱۳۵۴ اطلاعیه مشترکی در ارتباط با انعقاد موافقتنامه تأسیس دانشگاه گیلان از سوی نخست وزیران دو کشور صادر گردید^(۲).

در این دوره بسیاری از دانشمندان و پژوهشگران آلمانی به منظور شناساندن فرهنگ و تمدن ایران زمین اقدام به انتشار نشریات و تألیفات خود در این رابطه نمودند که ذیلاً به برخی از آنها اشاره می‌شود:

الف: آثار و تألیفات پروفیسور آنه‌ماری شیمل^(۳) ایران شناس و مولوی شناس بزرگ آلمانی که اکثر کارهای وی در زمینه مولانا جلال‌الدین رومی بوده و کتب بسیار ارزنده‌ای درباره افکار وی تألیف کرده است که در اینجا به منتخبی از آثار وی اشاره می‌گردد.

- زبان تصویری جلال‌الدین رومی

- تحقیق دسته گل در آثار مولوی

- شکوه شمس، تحقیقی در آثار جلال‌الدین رومی

- ترجمه کتاب فیه‌ما فیه مولوی به زبان آلمانی

- سپری عقلانی ساختن، برگزیده اشعاری از دیوان ناصر خسرو

گفتنی است که "شکوه شمس" به زبان فارسی ترجمه و چاپ شده است^(۴).

1. Leussink

۲. اسناد شماره ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۲۰ الی ۱۲۲ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

3. Anne Mari Schimmel

۴. روزنامه اطلاعات، شماره ۲۰۴۷۰، ۱۴ اردیبهشت ۱۳۷۴، ص ۶

ب: آثار و تألیفات پروفیسور ویلهلم ایلرز^(۱) رئیس سمینار خاورشناسی آلمان:

- بررسی زبان به عنوان زبانی مستقل^(۲)
- تأثیر زبان فارسی در عربی^(۳)
- روش معنا شناسی تطبیقی در خاور شناسی^(۴)
- آتشکده‌ها در ایران^(۵)

پ: آثار و تألیفات پروفیسور فردریک کرفتر ایرانشناس مشهور آلمان:

- بررسی نقش تخت جمشید در تاریخ^(۶)
- مطالب جدید درباره تخت جمشید^(۷)

ج: آثار و تألیفات پروفیسور برتهولد اسپیلر^(۸) از سمینار خاورمیانه دانشگاه هامبورگ

- میراث اسلامی در ایران^(۹)
- هنر اسلامی (در این کتاب هنرهای ایران مورد بررسی قرار گرفته است)^(۱۰)

1. Wilhelm Eilers

2. UBER SPRACHE AUS DER SICHT VON EINZEL SPRACHEN

3. IRANISCHES LEHNGUI IN ARABISCHEN

4. DIE,VERGLEICHEND - SEMASIOLOGISCHE MTHOD IN DER, ORIENTALISTIK

5. HERD UND FEVERSTATTIN IRAN

6. PERSEPOLIS. APROPOS: BEITRAGE: ZUR, FUNKTIO NSBES - TIMUNG

7. NEMES VON PERSPOLIS

8. Berthold Spiler

9. DAS ISLAMISCHE ERBE IN IRAN

10. KUNST DES ISLAMIS

- عصر زرتشت بر اساس روایات اسلامی قرن ۱۲ میلادی^(۱)

چ: آثار و تألیفات پروف. وور والتر هینز^(۲) رئیس سمینار ایرانشناس دانشگاه توپینگن

- نقش‌های برجسته سنگی دوره ساسانیان در تنگه قندیل^(۳)

- مکمل سنگ نوشته داریوش در بیستون^(۴)

- روش جدید در زبان فارسی^(۵)

قراردادها و موافقت‌نامه‌های منعقد شده میان ایران و جمهوری فدرال آلمان

طی دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ قراردادهای و موافقت‌نامه‌های متعددی در زمینه‌های مختلف (سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، نظامی) میان دو کشور ایران و آلمان منعقد گردید که ذیلاً به آنها اشاره می‌گردد:

- در ۱۸ دسامبر ۱۹۶۳ (۱۳۴۲) قرارداد وام ۷۳ میلیون مارک آلمان از دولت جمهوری فدرال آلمان به امضای نمایندگان دو کشور رسید. قرارداد مزبور از ده ماده تشکیل یافته بود.
- در ۱۱ نوامبر ۱۹۶۵ (۲۰ آبان ۱۳۴۴) قرارداد تشویق و حمایت متقابل سرمایه‌گذاری مشتمل بر ۱۴ ماده و دو پروتکل توسط نمایندگان دو کشور در تهران به امضا رسید.
- در ۱۱ سپتامبر ۱۹۶۶ (۲۰ شهریور ۱۳۴۵) موافقت‌نامه تقویت نیروی دفاعی ایران در

1. ZARATUSTRAS ZEIT NACH EINER ISLAMI SCHEN UBERLIEFERUNG DES 12
JAHRHUNDE RTS NACH CHRISTI

2. Walter Hinz

3. DAS SASANIPISCHE FELSRELIEF VON TA NG-E QANDIL

4. DIEZUSATZE AZUR DARIUS INSCRIPT VON BESISTAN

5. NEUE WEGE IN ALTPERSISCHEN PERST, A.C. 1800-1500 B.C.

- اطلاعاتی درباره جمهوری فدرال آلمان، اداره سوم سیاسی وزارت امور خارجه، تهران ۱۳۵۲، صص ۸۸ الی ۹۱

تهران امضا شد. موافقت‌نامه مزبور از یک مقدمه و ۱۰ ماده تشکیل یافته بود.
- در ۸ سپتامبر ۱۹۶۸ (۱۷ شهریور ۱۳۴۷) موافقت‌نامه کمک مالی آلمان به ایران به مبلغ ۴۰ میلیون مارک آلمان، مشتمل بر یک مقدمه و ۹ ماده در تهران توسط نمایندگان دو کشور به امضا رسید^(۱).

- در ۷ نوامبر ۱۹۶۸ (۱۶ آبان ۱۳۴۷) موافقت‌نامه همکاری فنی که از یک مقدمه و ۹ ماده تشکیل یافته بود، توسط نمایندگان دو کشور در بن به امضا رسید^(۲).

- در ۲۰ سپتامبر ۱۹۶۸ (۲۹ آذر ۱۳۴۷) قرارداد اجتناب از اخذ مالیات مضاعف از درآمد و ثروت، متشکل از یک مقدمه و ۳۱ ماده در بن به امضا نمایندگان دو کشور رسید^(۳).

- در سال ۱۹۶۹ (۱۳۴۸) نامه‌هایی راجع به اعزام کارشناس آلمانی جهت مرکز بررسیهای توسعه صنعتی و بازرگانی بین وزیر امور خارجه ایران و سفیر آلمان در تهران مبادله گردید. مفاد نامه‌های مزبور به منزله موافقت‌نامه‌ای از تاریخ ۱۹ شهریور ۱۳۴۸ به مرحله اجرا درآمد^(۴).

- در سال ۱۹۷۰ (۱۳۴۹) نامه‌هایی راجع به تحویل وسایل نقلیه مجهز به لوازم ژئوالکتریک و استفاده از خدمات کارشناسان آلمانی بین وزیر امور خارجه ایران و سفیر آلمان در تهران مبادله گردید. نامه‌های مزبور به منزله موافقت‌نامه از تاریخ ۶ مهر ۱۳۴۹ به مرحله اجرا درآمد^(۵).
- در سال ۱۹۷۰ (۱۳۴۹) نامه‌هایی در خصوص ایجاد انستیتو تکنولوژی در دانشگاه

۱. راهنما و مشخصات معاهدات دو جانبه ایران و سایر دول، واحد انتشار اسناد دفتر مطالعات سیاسی و

بین‌المللی، تهران، ۱۳۶۷، صص ۲۵۳ الی ۲۵۵، ۲۵۷

۲. اسناد شماره ۳۶، ۴۶ الی ۴۷ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

۳. راهنما و مشخصات معاهدات دو جانبه ایران و سایر دول، واحد انتشار اسناد دفتر مطالعات سیاسی و

بین‌المللی، تهران، ۱۳۶۷، ص ۲۵۸

۴. اسناد معاهدات ایران با سایر دول، واحد انتشار اسناد دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران، ۱۳۶۹،

صص ۳۷۲ الی ۴۱۹ ۵. سند شماره ۵۰ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

تهران بین وزیر امور خارجه ایران و سفیر آلمان در تهران مبادله گردید. مفاد نامه‌های مزبور به منزله موافقت‌نامه‌ای بین دو دولت ایران و آلمان از تاریخ ۴ مرداد ۱۳۴۹ به مرحله اجرا درآمد^(۱).

- در سال ۱۹۷۱ (۱۳۵۰) نامه‌هایی در مورد تعلیمات حرفه‌ای با آموزش و پرورش بین وزیر امور خارجه ایران و سفیر آلمان در تهران مبادله گردید که مفاد آن به منزله موافقت‌نامه‌ای از تاریخ ۲ مرداد ۱۳۵۰ لازم‌الاجرا بود^(۲).

- در ۲۰ ژانویه ۱۹۷۲ (اول بهمن ۱۳۵۰) موافقت‌نامه وام بین مؤسسه "کreditanstalt" آلمان و بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران به مبلغ -/۰۰۰٫۰۰۰٫۲۵۵ مارک آلمان توسط نمایندگان مربوطه در فرانکفورت به امضا رسید.

- در سال ۱۹۷۳ (۱۳۵۲) نامه‌هایی در مورد همکاری آزمایشگاهی رادیوایزوتوپ بین وزیر امور خارجه و سفیر آلمان در تهران مبادله گردید، که مفاد آن به منزله موافقت‌نامه‌ای از تاریخ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۲ به مدت سه سال لازم‌الاجرا اعلام گرد.

- در سال ۱۹۷۳ (۱۳۵۲) در اجرای موافقت‌نامه همکاری وقتی مراسلاتی در مورد تأسیس دانشکده تربیت بدنی بین وزیر امور خارجه ایران و سفر آلمان در تهران مبادله گردید. مفاد مندرج در این مراسلات از تاریخ ۱۷ بهمن ۱۳۵۲ به مرحله اجرا درآمد.

- در ۷ ژوئن ۱۹۷۳ (۱۷ خرداد ۱۳۵۲) پروتکل اولین اجلاس کمیسیون مشترک وزیران اقتصاد ایران و جمهوری فدرال آلمان مشتمل بر صورت جلسه، اسامی نمایندگان ایران و آلمان و پروژه‌های مطرح شده بین نمایندگان دو کشور در بن به امضا رسید^(۴).

۱. سند شماره ۱۰۱ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

۲. سند شماره ۵۴ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

3. Kreditanstalt

۴. راهنما و مشخصات معاهدات دو جانبه ایران و سایر دول، واحد انتشار اسناد دفتر مطالعات سیاسی و

- در سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳) نامه‌هایی در مورد توسعه دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران واقع در کرج بین وزیر امور خارجه و سفیر آلمان در تهران مبادله گردید که مفاد مندرج در آن از تاریخ اول آبان ۱۳۵۳ لازم الاجرا اعلام گردید^(۱).

- در ۲۰ مه ۱۹۷۴ (۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۳) موافقت‌نامه آموزشی، مشتمل بر ۱۵ ماده توسط نمایندگان وزارت آموزش و پرورش ایران و انجمن مدرسه آلمانی در تهران به امضا رسید.

- در ۳۰ ژوئن ۱۹۷۵ (۹ تیر ۱۳۵۴) موافقت‌نامه علمی و توسعه تکنولوژی که از یک مقدمه کوتاه و ۱۱ ماده تشکیل یافته بود، بین دولت ایران و جمهوری فدرال آلمان منعقد گردید.

- در ۳۱ ژوئن ۱۹۷۶ (۹ مرداد ۱۳۵۵) پروتکل دومین اجلاس کمیسیون مشترک بین مسئولین دو کشور در تهران امضا شد.

- در ۴ ژوئیه ۱۹۷۶ (۱۳ تیر ۱۳۵۵) موافقت‌نامه انرژی هسته‌ای، متشکل از یک مقدمه و ۱۲ ماده بین نمایندگان دولت ایران و آلمان در تهران به امضا رسید.

- در ۱۹ آوریل ۱۹۷۷ (۹ اردیبهشت ۱۳۵۶) موافقت‌نامه تأسیس و توسعه دانشگاه گیلان بین نمایندگان وزارت علوم و آموزش عالی ایران و وزارت امور خارجه جمهوری فدرال آلمان در بن امضاء شد^(۲).

مینا ظهیرنژاد ارشادی

۱. سند شماره ۱۱۳ کتاب حاضر ملاحظه گردد.

۲. راهنما و مشخصات معاهدات دو جانبه ایران و سایر دول، واحد انتشار اسناد دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران، ۱۳۶۷، صص ۲۶۷ الی ۲۶۹

- جهت آگاهی و آشنائی با مفاد مندرج در قراردادها و موافقت‌نامه و پروتکل‌ها و نامه‌های ذکر شده به کتاب "اسناد معاهدات ایران با سایر دول واحد انتشار اسناد، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران ۱۳۶۹، صفحه ۲۶۶ الی ۵۱۷ مراجعه گردد.

www.KetabFarsi.com

فصل اول - اسناد روابط سیاسی ایران و جمهوری فدرال آلمان

شماره سند: ۱

فرستنده: اداره تشریفات

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: سفر رئیس جمهوری آلمان به ایران

تاریخ: ۲۴ اردیبهشت ۱۳۴۱ هـ ش

نمره: -

[حواشی:]

- اداره تشریفات به شرف عرض رسید.

- مسافرت ملکه هلند به ایران، اکتبر، ۱۱ یا ۱۲ تا ۱۵ نوامبر رئیس جمهور آلمان

شماره سند: ۲

فرستنده: اداره تشریفات

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: تمایل رئیس جمهور آلمان نسبت به بازدید از شهر اصفهان

تاریخ: ۱۳۴۱ هـ ش

نمره: -

شماره سند: ۳

فرستنده: وزیر امور خارجه

گیرنده: علیقلی اردلان

موضوع: انتصاب دکتر علیقلی اردلان به سمت سفیر کبیر ایران در جمهوری فدرال آلمان

تاریخ: ۲۱ اسفند ۱۳۴۱ هـ ش

نمره: ۱۶/۸۶۷۸

[حاشیه]:

- بسیار مبارک است.